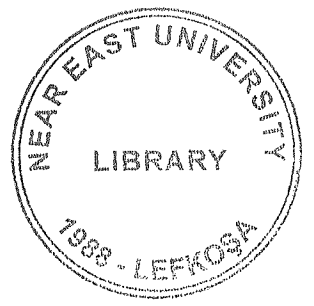

K.K.T.C.

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

ÇALIŞMANIN ADI: 1958-1974 YILLARI ARASINDA

KIBRIS'TA YAŞANMIŞ CANLI HATIRALAR

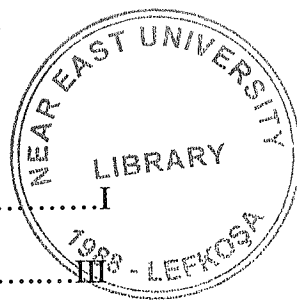
ÇALIŞMANIN NİTELİĞİ: MEZUNİYET ÇALIŞMASI

ÇALIŞMAYI YAPANIN ADI: GÜLSEREN ÖZKAMİL

DANIŞMANIN ADI: DOÇ. DR. BÜLENT YORULMAZ

2000

LEFKOŞA

İÇİNDEKİLER:

GİRİŞ.....	I
ÖNSÖZ.....	III
ANILAR	
1958 Anıları:	
Bayram Asker.....	5
Cahit Bozatlı.....	8
Müyesser Kurumlu.....	9
Raif Usal.....	11
1960 Anıları:	
Cahit Bozatlı.....	13
Menteş Gökhan.....	15
1963 Anıları:	
Erdoğan Şekeroğlu.....	17
Raif Usal.....	20
Seval Göçer.....	22
1965 Anıları:	
Erdoğan Şekeroğlu.....	24
1968 Anıları:	
Mehmet Kurumlu.....	27
1972 Anıları:	
Erdoğan Şekeroğlu.....	28
Mehmet Kurumlu.....	32
1974 Anıları:	
Cahit Bozatlı.....	35

Serman Özkamil.....	37
Seval Göçer.....	39
Şadan Şekeroğlu.....	41
NOT.....	43
FOTOĞRAFLAR.....	44
İNDEKS.....	52

GİRİŞ

1571 yılında Osmanlı Devleti adayı fetheder. Adayı fethetmesinin sebebi ise, korsan saldırılarından kurtulmaktır. Osmanlı Devleti adayı almasıyla Akdeniz'deki kendi güvenliğini arttırıyordu.

Adayı fethettikten sonra Anadolu'nun her tarafından koşullu olarak insanlar getirildi. Bu insanlar buradaki Türk kültürünü koruyacak ve yaşatacaktı.

Osmanlı İmparatorluğu zayıflamaya başlayınca 1878'de Osmanlı-Rus Harbi'nden hemen sonra ada İngilizler'e senelik vergi halinde kiralanır. Fakat Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na Almanya'nın yanında girmesi ile İngiltere 5 Kasım 1914'te adayı ilhâk ettiğini açıklar. Türkiye bu kararı 1923 yılında imzalanan Lozan Barış Antlaşmasında kabul eder.

İngiliz İdaresi, adada her türlü yönetimi değiştirmiştir. Türkler'i azınlık durumuna sokmuşlar ve eğitim sistemini dahil değiştirmişlerdir. İngilizler, ayrıca suç işleyen Rumlar'ı serbest bırakmış ve Türk halkına baskılarını ise arttırmıştır.

Lozan Barış Antlaşması'ndan hemen sonra İngiliz İdaresi adada Türkler'e karşı baskılarını arttırır. Türkler ise, bir suskunluk içine girerler.

1928 yılında Türk Evkaf İdaresi'ne tamamıyla el koyarlar. 1929'da ise ilkokulları yerel idarenin kontrolüne verirler. 1931'de Rumlar'ın Enosis'i gerçekleştirmek amacıyla çıkarttıkları ayaklanmada vergi sorununu bahane ederler. Lefkoşa'daki Vali Konağı'nı yakıp, Limasol ve diğer kasabalarda ise ayaklanma çıkartırlar. Bu isyan karşısında İngiliz Yönetimi sert önlemler alır. Bu alınan sert önlemler içerisinde bayrak çekmeme, okullarda tarih

kitapları okutmama gibi yasalar koymaya başlar. Bu baskılar sonucunda 1934 yılında Anadolu'ya kitlesel güçler olmaya başladı.

İkinci Dünya Savaşı'nın ilk iki yılında Kıbrıs pek etkilenmemiştir. Kıbrıs'ta yaşam normal seyrini sürdürüyordu. Kıbrıs Rum halkı kendi ideolojik yaklaşımlarını ortaya çıkartarak ikiye bölünmüşlerdi. Savaşın ilk yıllarında ortaya paralı asker koydurarak hem yönetimde bulunuyorlar, hem de askerlik vazifelerinden kaçıyorlardı.

1931 yılında çıkan isyanın devamı olarak 1 Nisan 1955'te ilan ettikleri E.O.K.A'nın asıl amacı Enosis fikrini gerçekleştirmektir. Rumlar ilk olarak İngiliz İdaresi'ne karşı katliamlar yapmaya başlar. Ancak Türkler bu olaylarda hükümetin yanında yer aldığından 18 Ekim 1955'te Türkler'in de hedef alınmasına neden olur.

27-28 Ocak 1958 tarihinde öğrencilerin sessiz bir yürüyüşü ile "Ya Taksim - Ya Ölüm" parolası o günlerin bir sloganı haline gelir. Bu olaylardan sonra İngilizler'le Türkler arasında bu çatışmalar başlar.

1960'ta kurulan devlet, 1963'te patlak vererek çatışmaların yeniden başlamasına sebep olur. Yer altında faaliyet gösteren Türk Mukavemet Teşkilâtı yer üzerine çıkarak çatışmalarla savunmasını yapar. Bu çatışmalar 1974 yılına kadar devam eder.

20 Temmuz 1974 yılında Türkiye bir harekât sonucunda Kıbrıs'a bir çıkartma yaparak adanın kuzeyini alır ve bu çatışmalara bir nokta koyar. Adanın kuzeyinde yer alan Türkler, 15 Kasım 1983'te kurdukları Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni sonsuza kadar yaşatmak için and içmişlerdir.

ÖNSÖZ

Kıbrıs'ta Türkler'in varolma mücadelesinde canını seve seve verecek insanların azmi ile bu hatıraları yaşatmak bizim görevimizdir. Çünkü onlar her ne olursa olsun, canlarını ortaya koymuşlardır. Bu yüzden bizim de bu mücadeleyi sürdürmemiz gerekir.

Şu anda ne kadar da barış rüzgarları eserse essin, komşu olarak yan tarafta yaşayan Rumlar'ın, geçmişte nasıl bir komşu olduklarını hiçbir zaman unutmamamız gerekir. Tarihte olan bütün olaylardan bir ders çıkartıp, gelecekte adımlarımızı daha dikkatli atmamızdır.

Bu çalışmayı hazırlarken geçmişten günümüze kadar Rumlar'ın, Kıbrıs'lı Türkler'e çektiği acıların halen daha unutulmadığını gördüm. Ben, bu çalışmayı hazırlarken anılarını anlatan insanların çektikleri eziyetleri ve ne kadar güç durumda özgürlük mücadelesi verdiklerini dinlerken içim ürperdi. Bu anlatılan anılarda Türk Mukavemet Teşkilâtı içinde verilen mücadelelerde Türkiye Cumhuriyeti'nin ne kadar yardımcı olduğunu anladım. Teşkilâta yardım yalnız Türkiye'den değil, İngiliz askerlerinden de gelmekteydi. İngiliz askerlerinin bize yardım etmesinin sebebi, Rumlar'ın İngilizler'i de adada istememesiydi. Zaten Rumlar, asırlar boyu adaya kim sahip olursa olsun, hiçbir millet ile anlaşamamışlar, adanın tek hakimi olmak istemişlerdir.

Bu çalışmayı okuyan herkese faydası olacağına inanıyorum. Bana zaman ayırarak anılarını anlatan Bayram Asker, Cahit Bozatlı, Müyesser Kurumlu, Raif Usal, Menteş Gökhan, Seval Göçer, Erdoğan Şekeroğlu, Mehmet Kurumlu, Serman Özkamil, Şadan Şekeroğlu adlı kişilere teşekkür ederim.

Ayrıca bize böyle bir çalışma veren Sayın Doç. Dr. Bülent Yorulmaz'a
sonsuz teşekkürlerimi iletirim.

Saygılarımla,
Gülseren Özkamil
Haziran 2000

BAYRAM ASKER

1958 yılında Türk Mukavemet Teşkilâtı'na yazıldım. Türk Mukavemet Teşkilâtı'na yazılmamın sebebi ise Düzkaya Bölgesi'nin sorumlusu olan Kemal Nüsret'in beni ve yedi arkadaşımı, 6 Ağustos 1958 gecesi köydeki bir kahvehanede toplayıp teşkilâta kaydetmesidir.

Ben ve yedi arkadaşım 12 Ağustos'ta Kemal Nüsret başkanlığında Anaştasa Bölgesi'nde toplanıp, eğitime gideceğimizi öğrenmiştik. Kemal Nüsret, bizi Yağmurala (Droyşa)'ya eğitime göndereceğini söyledi. Biz bu gideceğimiz yerleri hiç bilmiyorduk. Ertesi gün, bizim hazır olmamızı emrettiler.

Bu bölgeye gideceğimizi Türk Mukavemet Teşkilâtı elemanları dışında hiç kimse bilmiyordu. Bize verilen emirde, Lefkoşa'ya gideceğimizi ve bizi orada karşılayacaklarını söylediler. Lozan Otobüs Şirketi'nin otobüsleri ile Lefkoşa'ya gittik. Orada bizi bir kişi karşıladı. Fakat bu adamın da bize istenilen bilgileri veremeyeceğini söyleyerek, esas yardımcı olacak kişinin Girne'de olduğunu söyledi.

Biz, eşyalarımızı Lozan Otobüs Şirketi'nde bırakarak iki arkadaşım ile birlikte Girne'ye gittik. Diğer arkadaşlarımız ise bizi Lefkoşa'da bekleyeceklerdi. Girne'ye gidip bu adamı sordüğümüzda, Hz. Ömer Tekkesi'nin doğusunda küçük bir çadır içerisinde bulacağımızı öğrendik.

Ben, o zaman bu yerleri hiç bilmiyordum. Çatalköy'e (Ayepiktitos) yaklaştığımızda taksiyi bu çadırın biraz gerisinde bırakarak, ağacın altında olan çadıra gittik. Çadırın içinden bir adam çıktı ve ona ne istediğimizi söylediğimizde bize yardımcı oldu. Ona Evdim'den geldiğimizi ve Türk

Mukavemet Teşkilâtı'na mensup olduğumuzu söyledik. O, bizi taksi ile alıp Lefkoşa'ya tekrar geri götürdü. Diğer arkadaşlarımızı da yanımıza alarak, bizi bilmediğimiz bir yere götürüp, orada sabaha kadar kalacağımızı ve sabahtan gideceğimiz yere götüreceğini söyledi.

Biz nerede kalacağımızı sorduğumuzda, o zaman okullar tatil olduğu için bize Lefkoşa'daki Atatürk Lisesi'ni açıp, orada kalabileceğimizi söylediler. O gece okulda kaldık.

Ertesi gün, Çataköy 'de (Ayepiktitos) bulduğumuz adam Lefkoşa'ya gelip, bizi otobüse bindirerek batı istikametine gönderdi. Bilmediğimiz yerlerden geçerek Droyşa denilen yere gidip, orada bir izci kampı bulduk. O zaman aramızda Lise Müdürlüğü yapan rahmetli Kara Yusuf'ta vardı. Burada bulunan kampın sorumluluğunu yürütmekte idi. Oraya gittiğimizde, izci elbisesi giymemiz için bize de aynı kıyafetleri verdi.

Oraya gidenlere Rumlar'ın karışmamasının sebebi, izci statüsünde gitmeleri idi. Çadır kurup orada kalmaya başladık ve ertesi gün bize silah eğitimi yaptırıldılar. Siten ve Piyade silahlarının eğitimini yapıyorduk.

Kampta on gün kaldıktan sonra tekrar otobüs gelip bizi aldı ve bu sefer de Baf üzerinden köyümüze götürdü.

Köyümüze tekrar geri döndüğümüzde önde gelen Türk Mukavemet Teşkilât mensupları ile toplanıp, onlara neler yaptığımızı anlattık. Bu işler gizlilik ile yürütüldü.

Bu eğitimi aldıktan sonra, Türkiye'den teşkilâta gelen silahları saklayıp, bakımını yapardık. Bu olaylar 1963 yılına kadar böyle devam etti.

DERLENDİĞİ YER: Çatalköy

KAYNAK KİŞİ: Bayram ASKER

DOĞUM YERİ: Düzkaya (Evdim)

YAŞI: 60

İŞİ: Emekli Memur

EĞİTİM DURUMU: İlkokul Mezunu

İKAMET ADRESİ: Çatalköy

CAHİT BOZATLI

Türk Mukavemet Teşkilâtı kurulduğu zaman cephane ve silah sıkıntısı çekmekteydik. Çünkü bu teşkilât ilk kurulduğu zaman yeraltında faaliyet gösterdiği için büyük yardım alamıyordu.

Devamlı ve izinli olarak tabanca taşıyan polislerimiz her hafta atış eğitimine gitmekteydiler. Polisin kullandığı tekerlekli tabancalar, mermi kovanları altı tane mermi içermekteydi. Bizden aldıkları boş mermi kovanlarını altı atıştan yalnız bir dolu mermiyi isabet ettiğini, diğer mermilerin boşa gittiğini göstererek boş kovanları İngiliz askerlerine verip, dolu mermi kovanları alınıyordu. Dolayısıyla Türk Mukavemet Teşkilâtı'na dolu mermiler bu yolla sağlanıyordu. Bu durumu İngiliz Amirlerimiz anlıyor ve teşvik ediyordu. "Siz çok zayıfsınız, ancak bu E.O.K.A'cıların hakkından yine siz gelebilirsiniz" derdiler.

Kıbrıslı Türkler çok çetin savaşlar ve mücadeleler vermişti. Bu mücadeleler yalnız E.O.K.A'cılara karşı değil, hem de İngiliz askerlerine karşı veriliyordu.

DERLENDİĞİ YER: Çatalköy

KAYNAK KİŞİ: Cahit BOZATLI

DOĞUM YERİ: Baf

YAŞI: 66

İŞİ: Emekli Piyade Astsubay

EĞİTİM DURUMU: Askeri Okul Mezunu

İKAMET ADRESİ: Çatalköy

MÜYESSER KURUMLU

1958 yılında Kemal ağabeyim 17 yaşındaydı ve Küçük Kaymaklı'da ablamın evinde kalıyordu. Ablamın evi o zamanlar inşaat halinde idi. Bu yüzden ağabeyim enişteme evlerini yapması için yardımcı oluyordu.

Ağabeyim, birgün bir Rum hanımının ölüsünü görünce başına ağrı girdi ve annem onu doktora götürdü. Doktorlar, burada yapılan tedaviden sonra onu Rum tarafına götürmek istediler. Çünkü tedavisi burada yapılamıyordu. Ağabeyimi Rum tarafına götürdükten üç gün sonra vefat etti. Onu yitirince ailem ve ben çok perişan bir hale düşmüştük.

Ben Bayraktarlık denilen bir iş yerinde çalışıyordum. O zamanlar da biz işimizden dolayı Maraş Bölgesi'ndeki sınırda Rum kadınları ile karşılaşıyorduk. Oraya gittiğimiz zaman onlar bize taşlar ve sopalar ile saldırıyorlardı. Orada atılan taşlardan dolayı bir arkadaşımız başından yaralanmıştı. Onu hastahaneye götürdükten sonra üç gün tedavi altında tutulmuştu.

Onların bu kötü davranışları bir kez daha bizim haklı olduğumuzu ortaya çıkarıyordu. Biz şimdi çok rahatız, inşallah bu günleri çocuklarımız görmez.

DERLENDİĞİ YER: Lefkoşa

KAYNAK KİŞİ: Müyesser KURUMLU

DOĞUM YERİ: Lefkoşa

YAŞI: 49

İŞİ: Emekli Hostes

EĞİTİM DURUMU: Lise Mezunu

İKAMET ADRESİ: Lefkoşa

RAİF USAL

1958 yılında İngiliz Hükümeti, Örf-i İdare ilan ettiği zaman 25 yaşından küçük olan şahısların dışarıya çıkıp, işlemlerine izin verilmiyordu. Benim de yaşı 25'ten küçük olduğu için dışarıda işleyemiyordum.

Ben, o zamanlar Küçük Kaymaklı'da ikamet etmekteydim. Küçük Kaymaklı'dan, Girne Kapısı ve Hisar dışına kadar olan bölgeler Örf-i İdare kapsamı dışında idi. Surlar içinde ise Örf-i İdare ilan edilmişti.

Biz Lefkoşa'nın Türk kesiminden Rum kesimine çalışmak amacıyla geçebilmek için Küçük Kaymaklı'dan Girne Kapısı'na giderdik. Fakat İngilizler örgülü tellerle Girne Kapısı'ndan yolu kapatırlardı ve bütün halk buraya toplanırdı. İngilizler bizi dağıtmak için gözyaşartıcı bomba atarlardı.

Rumlar 1958 tarihinde Çağlayan Bölgesi'nde dört kişiyi vurup, iki tanesini de Sarayönü'nde araçlarıyla bastılar. Ben bu olaylardan sonra oradan kaçıp, Küçük Kaymaklı'daki evime gittim.

Ben, Rum kesiminde Tahtakale Bölgesi'nin Ermo Sokağı'nda bir iş yerinde çalışmaktaydım. Bizim iş yerimizin yanında başka bir iş yeri vardı. O iş yerinin bodrumunda ise Rumlar bomba yapıyorlardı. Ben Rumlar'ın orada bomba yaptıklarını bilmiyordum.

O zamanlar İngiliz Çavuşları kurt köpekleri ile beraber devriye gezerlerdi. Birgün İngiliz Çavuşları bodruma baskın yaptılar ve hepimizin kimliklerini sordular. Benim kimlik kartımdan Türk olduğumu öğrendikleri zaman, benden orada Rumlar'ın bomba yaptıklarını bilirim kendilerine yardımcı olmamı istediler. Benim böyle birşeyden haberim olmadığı için onlara yardım edemedim.

Rumlar, İngiliz Çavuşları'nın bana konuştuğunu görünce, casus olduğumu düşündüler ve beni öldürmek için tuzak kurdular. Benim çalıştığım iş yerinin sahibi Rum'du. Bana; "Raif, sen istersen bu hafta sonuna kadar gel çalış, hafta sonundan itibaren gelme, çünkü durumlar çok kritik oldu. Durumlar düzelince tekrar çalışırsın." dedi. Ustam bunu söyledikten sonra, ben şüphelendim ve oradan ayrılmak istedim. Hafta ortası olmasına rağmen ustam bana haftalığı verdi ve Türk kesimine geçmemi istedi. Ben, Yusuf Kemal Paralık'ın iş yerinin bulunduğu yerden geçip, Türk kesimine girdim ve 1958'den 1960 yılına kadar Rum kesimine geçemedim.

DERLENDİĞİ YER: Lefkoşa

KAYNAK KİŞİ: Raif USAL

DOĞUM YERİ: Balalan (Bladanisyo)

YAŞI: 64

İŞİ: Su Tesisatçısı

EĞİTİM DURUMU: İlkokul Mezunu

İKAMET ADRESİ: Lefkoşa

CAHİT BOZATLI

16 Ağustos 1960 günü Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmuştu. Antlaşmaya göre Türkiye'den 650, Yunanistan'dan ise 950 kişilik birer alay Kıbrıs'a gelecekti. Bu iki alay Kıbrıs Cumhuriyeti'nin garantörü olacaktı. Ağustos ayında Türk Alayı Mağusa Limanı'na, Yunan Alayı ise Larnaka Limanı'nda aynı saatte karaya çıkacaklardı.

Sabah saat 08.00'de bütün Kıbrıs Türkü, Mağusa'ya gelmeye başladı. Mağusa tarihi kalabalık gününü yaşıyordu. Liman surları, yollar, Canbulat Bölgesi'nde insan seli oluşmuştu. Saat 10.00'da gemiler gözle görülmeye başladı. Heyecan o kadar daha artıyordu. Bu insan seli içerisinde bir Kıbrıs Türkü surlardan aşağıya düşerek can vermişti.

Rumlar, Yunan Alayı'nı Larnaka'da pek heyecanlı karşılamadı. Çünkü onların isteği adaya bir tek Yunan Alayı'nın çıkmasıydı. Türk Alayı'nın çıkması Rumları memnun etmemişti. Amaçları ne yapıp edip bu antlaşmayı bozmak idi.

Mağusa'da ise bütün halk karaya çıkan Türk askerini görmek ve kucaklamak için adeta birbirleriyle yarışıyor, kurbanlar keserek Allah'a şükrediyorlardı.

Alayımız, önde kortej halinde halkla Lefkoşa'ya doğru hareket ettik. Saat 14.00 sularında Lefkoşa'ya gelirken Akdoğan (Lisi) adındaki Rum Köyü'nden geçecektik. İki Rum Polisi tarafından durdurulup, ancak bizim 16.00'dan sonra geçebileceğimizi söylediler. Türk Alay Komutanı geçemememizin nedenini sorduğunda, köyde İngiliz askerleri tarafından geçmiş yıllarda öldürülen E.O.K.A'cı Aksentiu'nun ölümünün yıldönümü nedeni ile köyde

tören olduğunu söyledi. Fakat biz beklemeyerek bu törenin içinden geçip Lefkoşa'ya vardık.

DERLENDİĞİ YER: Çatalköy

KAYNAK KİŞİ: Cahit BOZATLI

DOĞUM YERİ: Baf

YAŞI: 66

İŞİ: Emekli Piyade Astsubay

EĞİTİM DURUMU: Askeri Okul Mezunu

İKAMET ADRESİ: Çatalköy

MENTEŞ GÖKHAN

1960 yılında Cumhuriyet kurulmuştu. Cumhuriyetin kurulduğu 16 Ağustos günü büyük bir heyecan vardı. O gün, Cumhurbaşkanı ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı konuşmalar yaptı ve bu konuşmalarda bütün arkadaşlar tarafından takip edildi. Cumhuriyetin kurulması ile 1960 Anayasası uyarınca Kıbrıs'ta 2000 kişilik bir ordu kurulacaktı. Bu ordunun da bir genel eğitim merkezi, üçlü karargâh denilen yerin sorumluluğunda olacaktı. Bu anayasa gereğince kurulacak ordunun sayısı ise 1200 Rum, 800 Türk olacaktı.

İlk personeller alınmaya başladı. Bu personelin içinde subay, astsubay ve er namzetleri vardı. Bunlar için okullar yapıp, yürürlüğe girmişti.

Ordunun amaçlarından biri, Kıbrıs'ı ziyaret edecek olan diğer ülke büyüklerini karşılamaktı. Ordu, Kıbrıs'ın savunmasından çok bu gibi işlerde kullanılacaktı.

1962'de, Yunan Prensesi'nin adayı ziyaret etme durumu oldu. Hemen onun karşılanması için hazırlıklar başladı. İki takım şeklinde bir birlik kuruldu. Bu birlik çalışmalara başladı. İki ulusunda personeli vardı. Birinci takım komutanı bir Rum'du. İkinci Takım komutanı ise bendim. Bu çalışmalarda sıralama yapılırken önde olacak manganın bir tanesinin tümü Rum'du. İkinci Takımın ise Türk olmasını söyledim. Çünkü bu ordunun içinde Türkler'in de olduğunun belli olmasını istiyordum. Bunun üzerine şikayetler oldu. Bu şikayetler neticesine Rum Bölük Komutanı orana göre sıralanılması gerektiğini söyledi. Rumlar'ın esas amaçları ise hiçbir Takım'a Türk asker koydurtmamaktı. Bu olaylardan sonra durumlar biraz gerginleşti.

Prenses'in gelmesi yaklaşmıştı. Erlere berbere gitmeleri için izin verildi. Emir verildiğinde berbere gittiler. Berberde Rum'un bir tanesi olay çıkartmaya kalktı. Türk olan berber onu makasladı ve olaylar büyüdü. Komutanlar olaya karıştı. Bütün bu olaylardan sorumlu ben tutuldum. Beni adeta gözden çıkarmışlardı. O zamanki Ordu Komutanı olan General Pandalidis'in karşısına çıkarıldım. Ben de orada kendimi savundum. Savunduğum zaman General'in son bir cümlesi oldu. "Sen çok asabi bir insansın, kendine dikkat et, herhangi bir olay çıkardığın takdirde mahkum olursun." dedi. Daha sonra takım komutanları değişerek Yunan Prenses'i karşılanmıştı.

DERLENDİĞİ YER: Gönyeli

KAYNAK KİŞİ: Menteş GÖKHAN

DOĞUM YERİ: Düzkaya (Evdim)

YAŞI: 60

İŞİ: Emekli Yüzbaşı

EĞİTİM DURUMU: Üniversite Mezunu

İKAMET ADRESİ: Gönyeli

ERDOĞAN ŞEKEROĞLU

21 Aralık 1963 tarihinde ilkokul üçüncü sınıftım. İlkokul üçüncü sınıfa başladığımda izci grubuna girdim. 21 Aralık 1963 tarihinde Cumartesi günü okula gittim. O zamanlar Cumartesi günleri öğle 12.00'ye kadar okul vardı. Okulumuz, Türk kesimi ile Rum kesiminin birleştiği yerde büyük bir alandı.

Saat 09.00-09.30 civarlarında Rum tarafından okulumuza doğru taşlar yağmaya başladı. Sınıf öğretmenimiz Erdem Sururi ve Önder Santel biz öğrencileri eve gönderdiler. Böylece okulumuz saat 09.30-10.00'da tatil edildi. Nedenini sorduğumuzda, Rumlar'ın Lefkoşa'da Tahtakale bölgesinde 5-6 tane Türk'ü öldürdüklerini ve Lefkoşa'da çatışmalar olduğunu söyledi. Bu nedenle herkesin eve gitmesini ve evden dışarıya çıkmamasını önerdi. Bizde bu nedenle evlerimize gittik.

Cumartesi ve Pazar günleri Larnaka'da bir bekleyiş vardı. Bu arada eli silah tutan insanlar silahlarını çıkartıp evde hazır ettiler. Babam eve bir gelip bir kaçırdı. Evde tam olarak kalmazdı.

23 Aralık Pazartesi günü babam işe gitmek için bisikleti ile evden ayrıldı. Rum kesiminde bulunan Ermeni'ye ait deri fabrikasında işçi başı olarak çalışıyordu. Babam evden saat 07.00'de ayrılmış, saat 07.30 civarında Larnaka'da silah sesleri başladı. Rumlar Türk tarafına saldırdılar. Babam saat 07.45'te bisikleti ile geri geldi. Çünkü Ermeni herkesi evine gönderdi. Ermeni babamlara: "Ben sizin hayatınızı garantiye alamam bu yüzden evlerinize gidin." demişti. Böylece Rumlar, Pazartesi günü Türk tarafına çok silah attılar.

Amerikan Akademisi'nde Makbule Hanım adında bir öğretmen vardı. Makbule Hanım, Türkiye'den gelen bir öğretmendi. Fakat esas görevi, sivil savunmada gerekli önlemi almak için gönderilmişti.

23 Aralık öğleden sonra bütün izcileri toplamıştı. Bize bütün evleri gezip, boş şişeleri toplamamızı söyledi. Bizde evlerden yüzlerce boş şişe toplayıp hanın içerisine götürdük. Makbule Hanım, bizi hanın içerisinde bekliyordu. Hanın içerisine gittiğimizde teşkilâtta bazı adamlarda hana tenekelerde benzin getirdiler. Onlar şişelere benzin doldururken, Makbule Hanım bize fitil yakmayı ve fitilleri şişelere koymayı öğretmişti. Biz o gün saatlerce bu işlemi yaptık. Bu yapılan işleme de molotof kokteyli deniyordu. Bu bir yangın bombasıydı. Patlamazdı, ancak yakardı.

Bize o zaman anlattıklarına göre bu monotol kokteylerini Rumlar'ın arabalarına, tanklarına atacaklarını ve kendimizi savunmak için kullanacağımızı söylediler. Bunları Pazartesi günü yaptık.

Pazartesi gecesi ise bizi evlere gönderip torba toplamamızı söyledi. Torbaları toplayıp hana bıraktık. Bizi, o gece eve gönderdi ve bütün gece çarpışmalar devam etti.

Salı günü hana tekrar gitmemizi söyledi. Ben ve 30-40 tane arkadaşım ile birlikte hana gittik. Torbaları kürekler ile kum doldurarak kum torbası yaptık. Daha sonra bu torbaların ağızlarını bağlayarak mevzi yapmak için sıraladık. Bu yapılan kum torbalarını, daha sonra Makbule Hanım bize yer göstererek bu torbaları çocuk arabaları ile bu torbaları sınırlara yakın bir yerlere götürürdük. Orada Makbule Hanım, diğer teşkilât adamları ile birlikte tarif ederek mevziler yapılırdı. Çatışmalar olurken, dokuz gün içerisinde birçok yere mevzi yaptık ve yapılmasını sağladık. Bu mevziler senelerce yerlerinde

kaldı. Rumlar bir günden bir güne 1974 yılına kadar bu mevzilerden geçip içeriye giremediler.

DERLENDİĞİ YER: Lefkoşa

KAYNAK KİŞİ: Erdoğan ŞEKEROĞLU

DOĞUM YERİ: Larnaka (İskele)

YAŞI: 46

İŞİ: Polis Memuru

EĞİTİM DURUMU: Lise Mezunu

İKAMET ADRESİ: Lefkoşa

RAİF USAL

Olaylar nedeniyle Örf-i İdare ilan edilmişti. Bu yüzden, 1958 yılından 1960 yılına kadar Rum kesimine geçemedik. 1960 yılında Cumhuriyet kurulduktan sonra da Rum kesimine çalışmaya gitmedim. Türk kesiminde çalışmaya başladım.

21 Aralık 1963 tarihinde, çarpışmaları sonucunda Küçük Kaymaklı düştü. Bizim can güvenliğimiz nedeniyle eşimi, iki çocuğumu ve üç günlük doğum yapmış komşumu alıp, hep beraber Küçük Kaymaklı'dan Hamitköy'e geçici olarak kaçtık. Canımızı kurtarmak için yedi gün yedi gece Hamitköy'de kaldık.

Orada kaldığımız zaman zarfında, her aileye bir ekmek ve dört tane zeytin veriliyordu. Bu yemekle bir hafta geçindik. Çocuğum açlıktan ağladığı sırada ona cebimde sakladığım bir parça ekmek ve zeytini verdiğim geceyi hiç unutmadım ve hayatım boyunca da unutmayacağım.

Hamitköy'e geldikten bir hafta sonra benim arabamı alarak beş arkadaşım ile beraber dağlardan ve ovalardan Lefkoşa'ya geldik. Lefkoşa'ya geldiğimizde Deli Hüseyin'in Fırını dedikleri fırından 100 tane ekmek satın aldık. Daha sonra kayın validemin evine gittim. Oradan tencere, tabak, çatal, bıçak ve birçok erzak aldım. Kayın biraderimin Sarayönü'ndeki poliste olduğunu öğrendim ve onu oraya görmeye gittim. Benim hanımın amcası da orada bulunmaktaydı. Onlarla biraz konuştuktan sonra bana bir kağıt verdiler. O kağıt ile Tekke Bahçesi'ne gittim ve orada teşkilât tarafından bana bir büyük kol muz verildi. Daha sonra bütün aldığımız erzaklarla beraber Hamitköy'e geri döndük.

Hamitköy'de benim kaldığım evde 120 kişi kalmaktaydı. Götürdüğüm bütün eşyaları, yiyecekleri ev sahibine teslim ettim. Muzların ise teşkilât tarafından gönderildiğini söyledim. Gece olunca, eşim ve çocuklarımı alarak Abdiçavuş'ta ikamet etmekte olan kayın validem ve kayın pederimin evine yerleştik. Bir süre burada ikamet ettikten sonra, bir fabrikanın hastahaneye çevrilmesinde su tesisatçılığı yaptım. Bu fabrikayı, hastahaneye çevirdikten sonra uzun yıllar hastahane görevinde halka hizmet verdi.

DERLENDİĞİ YER: Lefkoşa

KAYNAK KİŞİ: Raif USAL

DOĞUM YERİ: Balalan (Bladanisyo)

YAŞI: 64

İŞİ: Su Tesisatçılığı

EĞİTİM DURUMU: İlkokul Mezunu

İKAMET ADRESİ: Lefkoşa

SEVAL GÖÇER

1963 yılında evli ve iki çocuk annesiydim. Telefon Dairesi'nde çalışmaktaydım.

O zamanlar Rumlar, Türklerin evlerini basmakta ve saldırılar yapıp insanları öldürmekteydiler. Bizim de silah durumumuz kötü olduğu için Rumlara sopalarla, küreklerle, çapalarla karşı koymaktaydık. Elimize hiçbir silah geçiremezdik. Çünkü her yerde Rum idaresi hakimdi.

Rumlar birgün geniş çapta bir saldırı başlattıkları için evimizde kalamayacak duruma gelmiştik. O zamanlar bizi, gizli teşkilât başkanlarımız ve Türkiye'den gelen Serdarlarımız, Taksim Sineması'na toplamışlardı.

Orada her yaştan insan bulunmaktaydı. Biz orada üç gün kalmıştık. Yatmak için ise, çocuklarımıza sandalyeleri birleştirerek yatak yapıyorduk. Bizi ise, Rumlar her an sinemaya saldıracak ve bomba atacak endişesiyle uyku tutmuyordu. Orada hayatımızın en zor günlerini geçirmiştik.

Bu arada Birleşmiş Milletler askerleri de arabuluculuk yapmaya çalışıyordu. Üç gün sonra etrafın sakinleşmesi üzerine evlerimize geri döndük. Bu duruma ise en çok çocuklarımız sevinmişti.

DERLENDİĞİ YER: Güzelyurt

KAYNAK KİŞİ: Seval GÖÇER

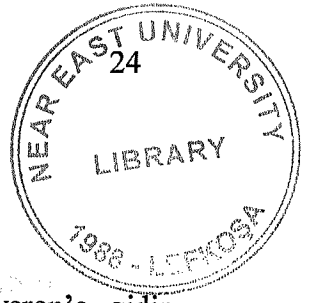
DOĞUM YERİ: Girne

YAŞI: 63

İŞİ: Emekli

EĞİTİM DURUMU: Terasanta School Mezunu

İKAMET ADRESİ: Güzelyurt

ERDOĞAN ŞEKEROĞLU

1965 yılıydı. Birgün babam beni yanına alarak; “Gel, Gaziveren’e gidip portakal alıp gelelim.” dedi. Amcamın Zephyr marka bir arabası vardı. Babam, amcamın arabasını alarak benimle beraber Larnaka’dan Gaziveren’e doğru yola çıktık. Yolda önümüze hiçbir engel çıkmadı. İki saatlik bir yolculuktan sonra Gaziveren’e vardık.

Bizi orada muhtar ve köyün birkaç ileri geleni karşıladı. Babam beni muhtarın yanına bıraktı. Muhtarda beni evine götürüp ağırladı. Babam ise köyün diğer ileri gelenleri ile birlikte bahçelerden portakalları almaya gitmişti. Babam bir saat sonra araba ile geri gelip muhtarın evinde yemek yedi. Daha sonra babamla beraber Larnaka’ya doğru yola çıktık. Ancak arabanın bagaj kısmı ve iç kısmı tamamıyla portokal doluydu. Sadece babamın arabayı sürdüğü yer ve benim oturacağım yer boş kalmıştı. Arabanın diğer her tarafı portokal doldurulmuştu.

Şimdiki adı Güzelyurt olan Omorfo’nun girişinde Rum barikatı vardı. Gaziveren’den dönerken bizi bu barikatta bir polis, iki asker durduttu. Babama bunların ne olduğunu sordu. Babam ise yarı Rumca, yarı Türkçe konuşarak yedi tane çocuğunun olduğunu ve bu portokalları satarak ekmek parası kazanacağını söyledi. Rum polisi bagajın açılmasını istedi. Bunun üzerine babam bagajı açtı. Beni de aşağıya indirmişlerdi. Aşağı indikten sonra Rum polisi bagajdaki portokalların boşaltılmasını istedi. Babam ve ben büyük bir hızla portokalları boşaltmaya başladık. 3-5 dakika sonra Rum askerlerinden birisi Rum Polisi’ne Rumca birşeyler söyledi ki bunu babamdan daha sonra öğrendiğime göre; “Adamı bırak, yedi tane çocuğu var. 3-5 tane Portakal satacak, zarar mı etsin? Boşuna boşalttırma.” demiş. Bunun üzerine

Rum Polisi de arabayı boşaltmaktan vazgeçmiş, bize portokalları geri koymamızı söylemişti. Portokalları tekrar geri koyduktan sonra babam; "Sizde çantalarınızı getirin, size de portokal vereyim." demişti. Onlarda çantalarını getirdi ve babam onlara da portokal verdi. Babam bagajı kapattıktan sonra Rum polisine teşekkür ederek, Larnaka'ya doğru yola koyulduk. Daha sonra Larnaka'ya gelene kadar yolda hiçbir engelle karşılaşmadık.

Larnaka'ya geldikten sonra, babam beni evin önünde indirdi ve ayrıldı. Ben kendisine nereye gideceğini sorduğumda; "Bir yere kadar gidip, geri döneceğim." dedi.

Babam aşağı yukarı bir saat sonra araba ile geri geldi. Arabada hiç portokal yoktu. Eve dahi hiç portokal getirmemişti. Ona portokalları ne yaptığını sorduğumda hepsini sattığını söyledi. Bu yüzden benim canım sıkılmıştı. Çünkü bir portokal bile yiyememiştim.

Ben, bu olayları yaşadığımda 12 yaşlarındaydım. Tahminim 6 yıl sonra büyüdüğümde, 18 yaşlarıma geldiğimde, babam bana o zaman Gaziveren'den aldığımız portokalların altında 40 tane Thompson silah olduğunu söyledi. Bunları görevli olarak Larnaka'dan, bu silahları almak için gittiğini ve portokalların altında 40 tane Thompson silah ve mermilerin olduğunu anlatmıştı. Yani o gün biz Gaziveren'den Larnaka'ya 40 tane Thompson tipi silah ve mermi getirmiştik.

DERLENDİĞİ YER: Lefkoşa

KAYNAK KİŞİ: Erdoğan ŞEKEROĞLU

DOĞUM YERİ: Larnaka (İskele)

YAŞI: 46

İŞİ: Polis Memuru

EĞİTİM DURUMU: Lise Mezunu

İKAMET ADRESİ: Lefkoşa

MEHMET KURUMLU

Biz, 1963 yılından, 1968 yılına kadar Çanakkale(Kandu)'da göçmen olarak kalmıştık.

1968 yılının Ağustos ayında yine hadiselerin biraz düzelmesi nedeniyle bizim Civiya Köyü'ne geri dönebileceğimiz söylendi.

Biz hayvanlarımızı da alarak ikişer üçer aile halinde köyümüze Çarşamba günü döndük. Köyümüze dönerken uzaktan evimizin damındaki beyaz güvercinlerimizi görünce ağlamaya başladık. Köyde, akarsu olduğu için tavşan ve eşeklerin ölmediğini görmek ise bizi sevindirmişti.

Rumlar, köyümüzün bazı kesimlerine zarar verip, kiremit ve mertekleri çalmışlardı. Herkes, evlerini ve mandıralarını tamir etmeye başladı. Bunlar kısa zamanda tamir edildi ve bütün köylüler evlerine, bağlarına ve bahçelerine sahip çıkmaya başladı. Çünkü her taraf çok kötü durumda idi.

Bu durum 1969-1970 yıllarına kadar hiçbir sorun çıkmadan devam etmişti.

DERLENDİĞİ YER: Lefkoşa

KAYNAK KİŞİ: Mehmet KURUMLU

DOĞUM YERİ: Civiya

YAŞI: 45

İŞİ: Serbest

EĞİTİM DURUMU: İlkokul Mezunu

İKAMET ADRESİ: Lefkoşa

ERDOĞAN ŞEKEROĞLU

15 Kasım 1972 tarihinde mücahit oldum.. Temel eğitimimi yaptıktan sonra Larnaka'da kışlada göreve başladım. Kışlada, Lise II'den terk olduğum için en okumuş şahıs bendim. Kışlada 150 tane mükellef asker vardı.

6 ay gibi kısa bir zaman sonra onbaşı oldum. Onbaşı olduktan sonra Lefkoşa'da istihbarat kursuna katıldım. Lefkoşa Sancaktarlığı'nda, Arabahmet Bölgesi'nde eski bir kilisenin içinde bir aya yakın istihbarat kursu gördüm. Kursu bitirdikten sonra Lefkoşa'dan Larnaka'ya görevime geri döndüm.

Ondan sonra birçok kurslara katıldım. Bu kurslar; Küçük Birlik Lider Kursu, 1973 Kasımı'ndan 1974 Şubatı'na kadar Komando Kursu, Havan Kursu, Geri Tepkisiz Kursu gibi kurslara katıldım. İstihbarat Kursu'na katılmamdan dolayı istihbarati bilgilerin ne olduğunu, bir asker için, bir istihbarat için neler gerektiğini biliyordum.

Larnaka'da, askerdeki boş zamanlarımda Rum tarafında gezip, istihbarati bilgiler topluyordum. 1974 yılında esas görevim Kışla Çavuşu'ydu. 150 kişilik Kışla'da Başçavuş'dum. 1974 yılında, 15 Temmuz günü daha önceden Lefkoşa Devlet Hastahanesi'nde yaptırdığım kontroller sonucunda burnumdan ameliyat olmak için randevu verilmişti.

15 Temmuz günü saat 07.00'de Larnaka'dan otobüsle yola çıktım. Lefkoşa'nın Eğlence Bölgesi'nde, yokuşun üzerinde sol taraftaki mezarlığın karşısında Rum Milli Muhafız Ordu'su vardı. İstihbaratta olduğum için, orayı daha önceden biliyordum. Orada, yokuşun üzerinde sağ taraftaki bina Rum Milli Muhafız Ordu'sunundu.

15 Temmuz 1974 günü Lefkoşa'ya giderken, Eğlence yokuşu üzerinde, bizi Rum İnzibatlar durdurdu ve sağ taraftaki bu alayın tankları, Carrierler'i, jeepleri silah ve asker dolu olarak oradan hareket ettiler. Bizi orada çok bekletmişlerdi. Daha sonra ben, onların Rum Radyo İstasyonu'na doğru gittiğini gördüm.

Bu bilgileri aklımda tuttum. Şimdi hatırladığım kadarı ile 12 tank, yaklaşık 20 tane de jeep, Carrier ve Reo kamyonun dolu bir şekilde hareket ettiğini görmüştüm. Lefkoşa'ya vardığımızda, Türk Bölgesi'ne geçtikten sonra saat 08.00 olmuştu.

Hastahannede randevum saat 08.30'da olduğundan ilk önce Lefkoşa Sancaktarı'na gittim ve orada kendimi tanıttım. Oradan İstihbarat Bölümüne geçip, yetkili kişilere bu bilgileri verdim. Bu arada da başka bir yerden gelen bir şahıs da Rum Radyo İstasyonu tarafında, silah sesleri çıktığını söylemişti. Bunun üzerine orada bir hareketlenme olduğunu söylemişti.

Ben oradan ayrılıp hastahaneye gittim. Hastahaneye gittiğimde ki bu hastahane şu anda Tren Yolu Hastahanesi Kliniği denilen yer idi.

Küçük Kaymaklı Rumlar'ın elinde idi. Ben oraya gittim. Orada ve Küçük Kaymaklı'nın biraz ilerisinde bulunan küçük bir Rum Polis Karakolu civarında silah sesleri gelmeye başlamıştı. Tren yolunun hemen önünde Barış Gücü askeri vardı. Barış Gücü askerleri yolu kapatıp oradaki insanların o bölgeden ayrılmasını söylemişti. Silah sesleri gittikçe artıyordu. Ben bunun üzerine oradan ayrıldım ve Mücahitler Sitesi'ne gidip Sancaktar'a durumu anlattım. Sancaktar ise bilgiyi aldıklarını ve Rum tarafında darbe olduğunu söyledi.

Ben daha sonra yeğenimin yanına gidip, orada beklemeye başladım. Denктаş Bey radyoda konuşma yaparak, bu olaylara karışmamamızı, bu olayların kendi iç meseleleri olduğunu halka açıkladı. Bu arada bütün yollar kapanmıştı. Pazartesi ve Salı geceleri de yeğenimin yanında kalmıştım. Çarşamba günü öğle saatlerinde yollar açılmıştı. Böylece Larnaka'ya doğru yola koyulduk. Fakat yolda birçok yerde durdurulup kontrol edildikten sonra Larnaka'nın Türk Kesimine gelmiştik. Gidip birliğime teslim oldum. Sancaktarla görüştüm. Sancaktar bana, giyinip bisikletimi alıp Rum tarafında bir tur atıp nerelerde asker olduğunu, nerelerde polis olduğunu, nerelerde araç olduğunu izleyip, bilgi getirmemi söylemişti.

Larnaka'da bu bilgilere haiz eğitim gören tek kişi bendim. Ben de Larnaka'nın Türk kesiminden çıkarak, Rum sahasından geçip, hayvanat bahçesinin önünde ilerleyerek, büyük caddeden geçerek, Rum Polis Karakolu tarafına da gidip bir tur atıp sahil yolundan tekrar Türk kesimine geldim.

Bu bilgileri komutanıma bildirmiştim. Daha sonra komutanım bana teşekkür ederek, havanımı alıp mevzime gitmemi söyledi. Ben de 11 arkadaşım ile birlikte 81'lik havanımızı alıp Larnaka'nın İstanbul Plajı denilen yerde onun önündeki mevzimize girdik ve beklemeye başladık.

DERLENDİĞİ YER: Lefkoşa

KAYNAK KİŞİ: Erdoğan ŞEKEROĞLU

DOĞUM YERİ: Larnaka (İskele)

YAŞI: 46

İŞİ: Polis Memuru

EĞİTİM DURUMU: Lise Mezunu

İKAMET ADRESİ: Lefkoşa

MEHMET KURUMLU

Ben, 15 Kasım 1972 yılında, köyden birkaç arkadaşım ile birlikte askerlik görevimizi yapmak için Limasol'daki Eğitim Bölüğüne katıldık. Orada 3 ay eğitim gördükten ve kurra çekildikten sonra Düzkaya(Evdim) Köyü'ne asker olarak gönderildim.

Ben askerliğimin altıncı ayında 160 kişi arasından komando eğitimi yapacak olanlar arasına seçilmiştim. Bizi Lefkoşa yakınındaki Girne Boğazı'na göndermişlerdi. Burada 4 ay komando kursu gördükten sonra tekrar Evdim'e döndüm.

Bulunduğumuz bölgede akşamları dağlarda yatmaya başlamıştık. Daha sonra ise Rumlar'ın her an saldırıya geçebileceklerini öğrendiğimizde, Sancaktarlık'tan gelen bir emir üzerine taarruz durumuna geçtik. Hemen komutanlarımız ile birlikte belirli yerlerde mevziler yapmaya başladık. Çok geçmeden Rumlar'ın Türk köylerine saldırdıklarını ve Limasol, Mandirga, Baf gibi birçok Türk kasabasında savaşı başlattıklarını öğrendik. Bu durum ise, Evdim'de yaşayan insanların başına da gelecekti.

Rumlar Cumartesi günü saat 13.00'de Evdim'e saldırmışlardı. Saat 20.00'ye kadar çok şiddetli bir savaş yaşamıştık. Havanlar, toplar ve tüfekler patlamıştı. Saat 20.00'de ise atışlar durmuştu. Ertesi gün, öğle 13.00'e kadar atışlar yine devam etmişti. 13.00'de atışlar durdu ve saat 15.30'da yine başladı.

Biz, 15.00-15.30'dan sonra Evdim Köyü'nün üstünden kaçmaya başladık. Bu arada, birkaç arkadaşımızın mevzisi geri çekilmişti. Saat 20.00'de

mermilerimiz bitmişti. Benim, 250 mermiyi arkadaşın mevzisine göndermemi istediler. Ben de, bu az kalan merminin yarısını oraya gönderdim.

Daha sonra Tabur Komutanı'ndan gelen ikinci bir emir ile İngiliz Üstleri'ne çekildik ve silahlarımızı sırtımıza vurarak Evdim Denizi'nin sahiline ulaştık. Oraya ulaştıktan sonra silahlarımızı gömdük.

Biz çok ağır silahların bulunduğu bir bölgeden geçerken İngiliz'in eğitilmiş köpekleri üzerimize saldırarak arkadaşımız Elmas Cem'i ağır yaraladılar. İngilizler ise onu ölümden kurtardılar.

Uzun süre yürüdükten sonra saat 01.00'de denize ulaştık. Orada bizi gören 15-20 bin insan ağlayarak annesini, babasını ve kardeşini soruyordu. Ben de o akşam ailemden haber alabilmek için köylü birisini çok aradım, fakat bulamadım.

İkinci akşam ise teyzemin oğlu Saffet'e ulaştım ve ona sarılarak beraber ağlamaya başladık. Bana emin olmayarak Rumlar'ın bizim köydeki suyu kestiğini ve babamı vurduklarını söyledi. Ben, bunun üzerine çok yıkıldım ve ne yapacağımı bilmez hale gelip yere oturdum ve uzun süre düşündüm. Tam bu sırada bir köylümü buldum. Ona bu durumu sordum. O da bana böyle birşey olmadığını söyledi.

Üç gün boyunca hiç birşey yemedik. Üçüncü gün ise biraz yemek ve su bulduk.

O gün, öğleden sonra dağlardan bizim yanımıza köylü Mustafa Dayı geldi. O, bana babamın Rumlar tarafından esir alındığını, annem ile dört kızkardeşimin de köyde olduğunu söyledi.

Üstlerde 11 gün kaldıktan sonra annem ve kızkardeşlerimi yanıma getirttim. Onlar yanıma geldiğinde ise herşeyimiz köyde kalmıştı. Bizim gibi buraya gelen insanlar da, herşeyleri köyde kalmıştı. Herkes üstlerindeki kıyafetleri ile gelmişti. Orada çok az yiyeceklerle idare ettik.

20-25 gün sonra Kızılhaç vasıtasıyla herkese yazı gelmişti. Biz bu yazıda babamın Limasol'da esir olduğunu öğrendik. Babam 90 gün esir yattıktan sonra Lefkoşa'ya teslim edilmişti.

Biz, kampta İngiliz'in verdiği çadırların içerisinde iki üç aile kalarak hayatımızı sürdürdük.

DERLENDİĞİ YER: Lefkoşa

KAYNAK KİŞİ: Mehmet KURUMLU

DOĞUM YERİ: Cıvıya

YAŞI: 45

İŞİ: Serbest

EĞİTİM DURUMU: İlkokul Mezun

İKAMET ADRESİ: Lefkoşa

CAHİT BOZATLI

15 Temmuz Pazartesi günü Makarios'un Yunanistan'dan takviye olarak devamlı Yunan Cuntası'nı Kıbrıs'a getirmesi ve Kıbrıs Türkleri'ne karşı kullanamayacağı bu birliklerin kuvveti ters tepti. Allah bu canilerin Kıbrıs Türkleri'ni ihtiyar, kadın, çocuk demeden katletmelerine dur dedi. Bu kuvvetler Makarios'a da karşı oldu. Eğer Makarios'a karşı bir darbe yapılmasaydı Türkler'e karşı bir soykırıma girişecekti.

Nasıl ki 1963 yılında Makarios, Kıbrıs Türk Alayı'nı hesaba katmadı. Şimdi de 1974 Temmuzunda Yunan Cuntası Albayları Türkiye Cumhuriyeti'ni hesaba koymadı. Fakat bu Cunta, Albaylar'ın ömrü yalnız beş gün oldu.

20 Temmuz sabahı Türkiye ordumuz kara ve deniz olan dalga dalga Kıbrıs'ın kuzeyine akmaya başladı. Burada görevimiz takım ile birlikte bölgelere inen hava birliklerimize kılavuzluk etmek ve Boğaz Bölgesi'nde Türk mevzilerine intikal oldu. Bölüğümüz ve takımımız toplanıp, bölüğümüzün kuzeyinde bulunan sık bir orman vardı.

Cumartesi saat 13.00'da doğumuzda Digomo (Dikmen) ve güneyimizde Yerelaka (Alayköy) düşman bölgemizi dövmeye başladılar. Kuzey yüksek dağ tepelerinde bulunan Rum mevzilerinden ateş emrini doğu ve batı Rum halkı toplu halde bulduğumuz her köye baş kaldırıyordu. Saat 15.00'de düşmanın bütün kuvvetlerini tesbit edip komutanlarımızın değerlendirmesi ile bu düşman topluluklarını imha edip savaşı bizim lehimize sonuçlandırdık.

DERLENDİĞİ YER: Çataalköy

KAYNAK KİŞİ: Cahit BOZATLI

DOĞUM YERİ: Baf

YAŞI: 66

İŞİ: Emekli Piyade Astsubay

EĞİTİM DURUMU: Askeri Okul Mezunu

İKAMET ADRESİ: Çatalköy

SERMAN ÖZKAMİL

Ben 17 yaşlarında genç bir kızdım. 1974 yılının 19 Temmuz akşamı babam kahvehaneden eve geldi ve bize 20 Temmuz sabahı Bülent Ecevit'in Kıbrıs'a çıkartma yapacağını söyledi.

Kahvehanelerde ve sokaklarda bu söylentiler dolaşıyordu. Bütün aile, komşular ve arkadaşlar bu söylentileri duymuştu. Herkes sokaklara çıkmış, tedirgin olmuştu.

Babam bizim korktuğumuzu görünce korkmayalım diye bize; "Bu söylentiler yalandır, korkmayın yatıp uyuyun." dedi. Ben ve benden küçük iki erkek kardeşim yatıp uyuduk.

O zamanlar biz, Çağlayan Bölgesi'nde apartmanın birinci katında kalıyorduk. Kaldığımız yerin arka tarafı boş arazi idi ve benim odam bu arazi tarafına bakıyordu. Pencerelerimiz ise sadece camdı.

Sabahleyin saat 05.00'de küçük kardeşim su istediği için beni uyandırdı. Benden su istedi. Kardeşime kalkıp su verdiğim zaman bir gürültü duydum. Yatak odamın perdesini çektiğim zaman bizim Kıbrıslı askerlerin silahları araziye taşıdıklarını ve o anda Bizim askerlerimizin havadan paraşütlerle indiklerini gördüm. Hemen heyecan ve korku ile babama çağırdım. Babam koşup pencereme geldiği zaman Kıbrıslı askerler bizim sınıra yakın olduğumuz ve araziyi kullanacakları için evi boşaltmamızı ve kaçmamızı söylediler. Fakat biz kaçmaya fırsat bulamadık. Çünkü çatışma başlamıştı. Bu yüzden Kıbrıs askerleri bize, yerlere yatmamızı ve o odadan çıkıp başka odaya gitmemizi söylediler. Çatışmalar şiddetlenmişti. Elektrikler ve

telefonlarda kesilmişti. Gün boyu çatışmalar devam etti. Biz ise korktuğumuz için yerden kalkamamıştık.

Ertesi gün sabaha doğru Türk uçakları gelmişti. Rumlar, Türk uçaklarından korkmuştu ve çatışmalar azalmıştı.

21 Temmuz günü öğleye doğru korku içinde ailemle beraber dua ederek Lefkoşa'ya ailemizin yanına gitmiştik. Orada da çok kötü günler geçirdik. Silahlar hiç susmadı. Komşumuzun avlusuna havan mermisi düşmüş ve komşumuz yaralanmıştı. Erkekler ise dağlara çatışmaya gitmişlerdi.

Barış Harekât'ı tamamlanmıştı. Fakat hareket sonucunda çok şehit verilmişti.

DERLENDİĞİ YER: Girne

KAYNAK KİŞİ: Serman ÖZKAMİL

DOĞUM YERİ: Lefkoşa

YAŞI: 44

İŞİ: Ev Hanımı

EĞİTİM DURUMU: İlkokul Mezunu

İKAMET ADRESİ: Girne

SEVAL GÖÇER

15 Temmuz günü Makarios'a darbe olduğu zaman benim eşim Pisgobu'da emniyet görevlisiydi. 15 Temmuz günü darbe olunca eşim Limasol'a gelip, beni, annemi ve çocuklarımı götürmek istedi. Çünkü Pisgobu'da durumlar daha sakindi. Fakat ben her tarafın rahat olduğundan ve limanların da açık olduğundan dolayı gitmek istemedim. Savaş olmayacağını düşünüyordum. Eşim bize birçok yiyecek getirmişti.

Eşim bizim gitmeyeceğimizi öğrenince Pisgobu'da görevli olduğu için bizi bırakıp gitmek mecburiyetinde kaldı.

20 Temmuz sabahı saat 06.00'da kapımız çalındı. Biz de evde erkek olmadığından dolayı kapıyı açmak istemedik. Kim olduğunu sorunca karşı komşumuz Cemaliye Hanım olduğunu öğrendim ve kapıyı açtım. Cemaliye Hanım bize Barış Harekâtı'nın gerçekleştiğini ve korkacak birşey olmadığını, hemen eşyalarımızı toplayarak onun evine gitmemizi söyledi. Ben, annem ve çocuklarımı alarak Cemaliye Hanım'ın evine gittik.

20 Temmuz günü saat 16.00'ya esir alınana kadar komşumuzun evinden çıkamadık.

Biz, 16.00'da silahlar susunca bütün mahalleli ile beraber dayımın evine gittik. Rumlar, dayımın evine baskın yaparak hepimizi esir alıp, hastahanenin avlusuna topladılar.

Biz, hastahanenin avlusunda iki gün, bir gece esir kalmıştık. Fakat Rumlar erkekleri ayırıp, başka bir yere götürerek vurmak istediler. Bizim de elimizde esir olduğu için Rum Komiser izin vermedi. Çünkü esirler değiştirilecekti.

Rumlar, iki gün, bir gece zarfında evlerimizi yağmaladılar. Ne kadar altın ve para buldularsa çaldılar. Daha sonra bizi sebest bıraktıklarında evime geri dönemedim ve kuzeye geçene kadar dayımın evinde kaldım.

DERLENDİĞİ YER: Güzelyurt

KAYNAK KİŞİ: Seval Göçer

DOĞUM YERİ: Girne

YAŞI: 63

İŞİ: Emekli

EĞİTİM DURUMU: Terasanta School Mezunu

İKAMET ADRESİ: Güzelyurt

ŞADAN ŞEKEROĞLU

1974 yılında 20 Temmuz Barış Harekât'ı başladığı zaman bir yıllık genç bir bayan polistim. Herhalde 10-15 gün geçmişti ki ben eve hiç uğramadım. Sürekli görev yaptım. Birgün beni dinlenmem için komutanlarım eve göndermişti. Öğleden sonra 15.00 civarlarında eve geldim ve hemen banyo yapıp yattım. Ancak uykumun içinde büyük bir çığlık sesi duydum. Etrafta koşuşan insanlar; "Rumlar Lefkoşa'nın içine girdi, Girne Kapısı'na geldi, Atatürk Heykeli'ne doğru ilerliyorlar. Kaçın, sığınaklara koşun." diye bağırıyorlardı. Herkes heyecan ve panik içinde idi. Ben de yattığım yerden kalktım.

O zamanlar, betonun tehlikesi daha az olduğu için, 30-40 komşumuzla beraber ağabeyimin evinde kalıyorduk. Çünkü onun evinin üst kısmı betondur. Herkes, bütün gününü ve gecesini küçük küçük yastıkların üzerinde duvarlara dayanarak ve uyuyarak geçiriyordu.

Ben uyandığım zaman annemi gördüm. Annem, benim astığım üniformalarımı katlayıp tuvalet deliğine atmaya çalışıyordu. Çünkü Rumlar gelirse, benim polis olduğumu anlayacaklar ve beni alıp götüreceklerdi. Annem bunları yaparken evde olan herkes yalın ayak kapıdan çıkıp, sığınaklara koşmaya başladılar. Bu arada evde annemle ben kalmıştım. Daha sonra annemde yalın ayak koşmaya başladı. Evde sadece eski bir lamba olduğu için ev çok karanlıktı. Ben, evde yangın çıkmasın diye o lambayı söndürmek için ellerimle tuttuğum zaman yandım ve avcumun içinde kandiller çıktı.

Dışarıda bütün sokaklar cam ve patlayan bomba parçaları ile doluydu. Onlar evden yalın ayak çıktığı için, ben çıkarken alabildiğim kadar herkesin

terliklerini, ayakkabılarını avcuma ve kucağıma doldurarak arkalarından koşmaya başladım.

Sığınağa yaklaştığımız zaman ise yayılan bu haberin yanlış olduğunu öğrendik ve tekrar evimize döndük.

DERLENDİĞİ YER: Lefkoşa

KAYNAK KİŞİ: Şadan ŞEKEROĞLU

DOĞUM YERİ: Lefkoşa

YAŞI: 46

İŞİ: Emekli Polis Memuru

EĞİTİM DURUMU: Lise Mezunu

İKAMET ADRESİ: Lefkoşa

Not: Cahit Bozatlý'nın müsaadesi olmadan anýlarýnÝn bařka yerde yayınlanmasına izni yoktur.

Küçük Kaymaklı'da Rum vahşetinin damgasını yiyen bir Türk evi.

1964 Ocak ayında LIFE dergisinde yayınlanan bu fotoğraf Türk kadının ve çocuklarının acısını yansıtıyor. Fotoğraf o yıl çeşitli ödüller aldı.

Hamitköy ovasındaki çadırlarda göçmenlik yaşamı.

Türk göçmen çocukları, eski bir kovanın içindeki ateşle ısınmaya çalışıyorlar.

Kurşun yağmuru altında bir şehidimize son görev.

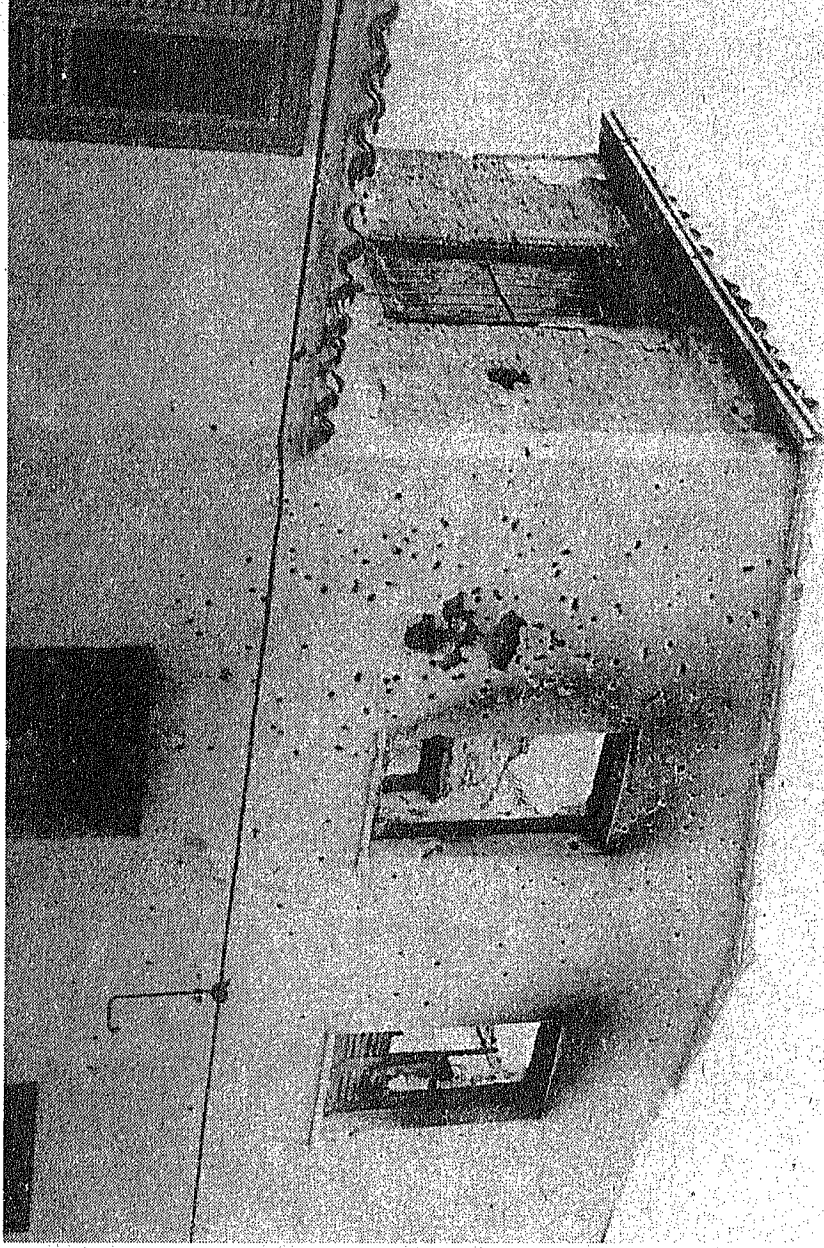

Rum papazlar katliama, saldırılara bilfiil katıldılar, öncülük ettiler. Bunlara "din adamı" değil "cehennem zebani-si" demek daha doğru olur.

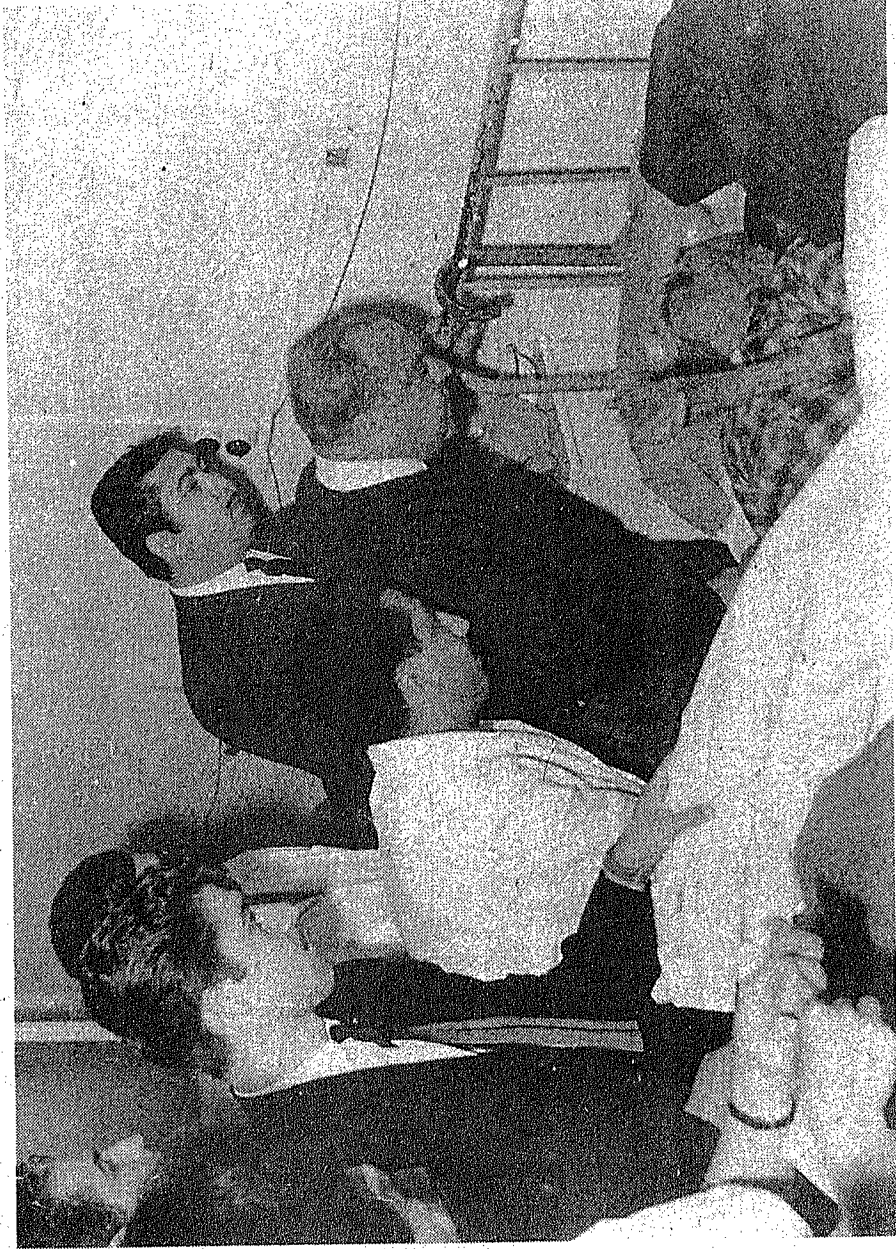
TMT'ci gençler siperlerde. Kararlı gözler düşmanı izliyor.

Küçükaymaklı'da harabe haline getirilen Türk evlerinden biri.

Rum saldırganların kurşun yağmuru altında kaçışan Türk kadınları ve çocukları.

Dr. Fazıl Küçük yaralıları teselli ediyor.

İ N D E K S

- Abdiçavuş, s.21
- Akdoğan (Lisi), s.13
- Aksentiu, s.13
- Amerikan Akademesi, s.18
- Anaştasa Bölgesi, s.5
- Arabahmet Bölgesi, s.28
- Atatürk Heykeli, s.41
- Baf, s.6, 8, 14, 32, 35
- Balalan (Bladanisyo), s.12, 21
- Bayraktarlık, s.9
- Bayram Asker, s.5, 7
- Boğaz Bölgesi, s.35
- Bülent Ecevit, s.37
- Cahit Bozatlı, s.8, 13, 14, 35
- Canbulat Bölgesi, s.13
- Cemaliye Hanım, s.39
- Civiya, s.27, 34
- Çağlayan Bölgesi, s.11, 37
- Çanakkale (Kandu), s.27
- Çatalköy (Ayepiktitos), s.5, 6, 7, 8, 14, 35, 36
- Deli Hüseyin'in Fırını, s.20
- Denktaş Bey, s.30
- Dikmen (Dikomo), s.35

- Düzkaya, s.5, 7, 16, 32
- Ebitrobi Organosi Kipris Agona (EOKA), s.8, 13
- Elmas Cem, s.33
- Erdem Sururi, s.17
- Erdoğan Şekeroğlu, s.17, 18, 24, 25, 28, 30
- Ermo Sokağı, s.11
- Evdim Denizi, s.33
- Gaziveren, s.24, 25
- General Pandalidis, s.16
- Girne, s.5, 22, 38, 40
- Girne Boğazı, s.32
- Girne Kapısı, s.11, 41
- Gönyeli, s.16
- Güzelyurt (Omorfo), s.22, 23, 24, 40
- Hamitköy, s.20, 21
- Hız. Ömer Tekkesi, s.5
- Kara Yusuf, s.6
- Kemal Ağabey, s.9
- Kemal Nüsret, s.5
- Kızılhaç, s.34
- Küçük Kaymaklı, s.9, 11, 20, 29
- Larnaka, s.13, 17, 18, 24, 25, 28, 30
- Larnaka Limanı, s.13

Lefkoşa, s.5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 29,
30, 31, 32, 34, 38, 41, 42

Lefkoşa Atatürk Lisesi, s.6

Lefkoşa Eğlence Bölgesi, s.28, 29

Limasol (Leymosun), s.32, 34, 39

Mağusa, s.13

Mağusa Limanı, s.13

Makarios, s.35, 39

Makbule Hanım, s.18

Mandirga, s.32

Maraş Bölgesi, s.9

Mehmet Kurumlu, s.27, 32, 34

Menteş Gökhan, s.15, 16

Mustafa Dayı, s.33

Mücahitler Sitesi, s.29

Müyesser Kurumlu, s.9

Önder Santel, s.17

Pisgobu, s.39

Raif Usal, s.11, 12, 20, 21

Rum Radyo İstasyonu, s.29

Saffet, s.33

Sarayönü, s.20

Serman Özkamil, s.37, 38

Seval Göçer, s.22, 39, 40

Şadan Şekeroğlu, s.41, 42

Tahtakale Bölgesi, s.11, 17

Taksim Sineması, s.22

Tekke Bahçesi, s.20

Terasanta School, s.22, 40

Tren Yolu Hastahanesi, s.29

Türk Mukavemet Teşkilâtı (TMT), s.5, 6, 8

Türkiye, s.6, 13, 18, 22, 35

Yağmurala (Droyşa), s.5, 6

Yerelaka (Alayköy), s.35

Yunanistan, s.13, 35

Yusuf Kemal Paralik, s.12